

Теслюк М. В.,
студ. гр. ОП-33,
Національний університет «Львівська політехніка».
Науковий керівник – Ясінська А. І.,
к.е.н., доцент кафедри обліку та аналізу

КОНТРОЛІНГ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

В сучасних умовах для ефективного управління підприємством необхідно створення такої інформаційної системи, яка забезпечуватиме якісні, надійні та своєчасні дані для прийняття управлінських рішень, що призводить до підвищення ролі контролінгу, як складової системи управління підприємством. Варто зазначити, що контролінг не зводиться до простої системи контролю, а охоплює значно ширшу сферу діяльності, а саме: контролінг – це система спостереження та вивчення поведінки внутрішнього економічного механізму конкретного підприємства і розробки шляхів для досягнення мети, яку воно ставить перед собою [1, с.159].

Дослідження аспектів контролінгу, як науки, відображено в працях таких науковців, як: Й. Вебер, А. Дайте, Е. Майер, Р. Ман, Д. Хан, П. Хорват, М.С. Пушкар, Л.О. Сухарьова, С.М. Петренко, Т.А. Лев, Д.В. Гулін, О.Л. Максименко, С.А. Смирнов, О.А. Терещенко та інші.

Істотним чинником прийняття неправильних управлінських рішень є відсутність системи контролінгу. Спочатку контролінг розглядали, як сукупність завдань у сфері обліку і фінансів, а контролером був головним бухгалтер, пізніше це поняття почали трактувати ширше: до функцій контролінгу стали відносити фінансовий контроль та оптимізацію використання фінансових ресурсів і джерел. В наукових працях контролінг визначають як підсистему управління, що поєднує в собі елементи функцій контролю, планування, обліку та аналізу, що дає змогу застосування прийомів фактичного та документального контролю шляхом перевірки достовірності даних обліку і аналізу, правильність визначення об'єктів обліку, величину та розмір витрат на виробництво продукції.

Контролінг є одним з важливих засобів успішного функціонування підприємства, оскільки: надає інформацію для управління трудовими і фінансовими ресурсами; забезпечує виживання підприємства на рівнях стратегічного й тактичного управління; сприяє оптимізації залежності "дохід – витрати – прибуток". Крім того, контролінг базується на системі нормування витрат, визначенні залежності між обсягом реалізованої продукції, витратами та прибутком, кількістю витраченого часу на виробництво продукції, експлуатацією

машин та управлінням іншими показниками, які характеризують рівень використання виробничих потужностей і ресурсів усіх видів. Розрізняють оперативний і стратегічний контролінг. Стратегічний контролінг спрямований на забезпечення ліквідності підприємства та досягнення стратегічної мети. На відміну від стратегічного оперативний контролінг спрямований на забезпечення ліквідності підприємства та отримання прибутку. Щодо стратегічного контролінгу, науковці виділяють такі основні інструменти для управління:

- Balanced Scorecard (BSC в перекладі «збалансована система показників») була отримана завдяки дослідженням Р.С. Каплана і Д.П. Нортон. Суть цієї системи полягає у спробі збалансувати фінансові і нефінансові показники;
- Activity – Based Costing (ABC, система розподілу непрямих витрат) – основна мета цієї системи полягає у визначенні вартості непрямих витрат у собівартості продукції;
- Theory of Constraints (ТОС, теорія обмежень) – у цій теорії вимірювання продуктивності ґрунтується на трьох основних показниках: «вузьке місце» (пропускна здатність), матеріальні та операційні витрати;
- Strategy maps (стратегічні карти). Її суть полягає в побудові стратегії підприємства у схематичному вигляді, та цифрового відображення успіху підприємства;
- Стратегічне управління витратами – ця система доволі складна в застосуванні, вона передбачає управління витратами, які характеризуються високим рівнем динаміки та складністю вимірювання, тощо.

Таким чином, впровадження та організація служби контролінгу є складним, дороговартісним процесом, але необхідним елементом для ефективного управління підприємством, і доцільність її застосування матиме такі переваги, як: забезпечення керівництва повною, достовірною економічною інформацією, попередження, оперативне виявлення та усунення недоліків в роботі, визначення резервів зниження собівартості продукції, оптимізація діяльності з точки зору

Література

1. Захарченко О.А. *Управління витратами*: навч. посіб. / О.А. Захарченко, І.В. Яцкевич. – Одеса: ОНАЗ, 2009. – 216 с. 2. Брітченко І.Г. *Контролінг*: навч. посіб. / І.Г. Брітченко, А.О. Князевич. – Рівне: Волинські обереги, 2015. – 280 с. 3. Ходзицька В.В. *Стратегічний контролінг як методичний інструментарій стратегічного управління витратами* / В.В. Ходзицька // *Облік і фінанси*, № 4 (66). – Київ, 2014. – С.146-153.